

جمهوری اسلامی ایران

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

وزیر

تاریخ: ۱۳۹۸/۰۱/۰۴

شماره: ۹۸۲۱۰۰/۲۸۲۸۶

پوست:

معاونین محترم وزارت

رئیس محترم پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری

مدیران کل محترم ستادی

مدیران کل محترم میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان‌ها

با سلام :

با توجه به تکالیف قانونی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مبنی بر تعیین و اعلام آثار واجد ارزش تاریخی - فرهنگی کشور به موجب مفاد بندهای ۶، ۱۰ و ۱۱ ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷/۲/۱ مجلس شورای اسلامی و همچنین مواد ۱۲، ۱۳ و ۱۵ قانون حمایت و مرمت از بافت‌های تاریخی - فرهنگی مصوب ۱۳۹۸/۴/۲ مجلس شورای اسلامی؛ به پیوست «دستورالعمل تعیین آثار واجد ارزش تاریخی - فرهنگی» که به تأیید کمیته مستندسازی بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های وزارت رسیده است، ابلاغ می‌گردد.

ضروری است در چارچوب دستورالعمل ابلاغی اقدام مقتضی معمول و در دستور کار قرار گیرد. ۹۳۷۸۴۰

علی اصغر مونسان

جمهوری اسلامی ایران

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

تصویب شد

- وزارت به موجب بند ۱۰ ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷/۲/۱، مجلس شورای اسلامی، موظف به تهیه و اجرای طرح‌های لازم به منظور حراست، حفاظت، تعمیر، مرمت و احیا آثار، بناها و مجموعه‌های با «ارزش فرهنگی و تاریخی» می‌باشد.
- وزارت به موجب ماده ۱۵ «قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های فرهنگی - تاریخی»، مصوب ۱۳۹۸/۴/۲ مجلس شورای اسلامی، مکلف است علاوه بر فهرست آثار ملی، بناهای واجد ارزش ثبت در «فهرست‌های ذریبث آثار ملی» را نیز رسماً اعلام و در اختیار عموم قرار دهد.
- به موجب ماده ۱۲ «قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های فرهنگی - تاریخی»، مصوب ۱۳۹۸/۴/۲ مجلس شورای اسلامی، «املاک واجد ارزش تاریخی و فرهنگی» در صورت استقرار فعالیت‌های مطابق با ضوابط میراث فرهنگی از هزینه‌های مربوط به تغییر کاربری، مرمت و بازسازی معاف می‌باشند.
- به موجب ماده ۱۳ «قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های فرهنگی - تاریخی»، مصوب ۱۳۹۸/۴/۲ مجلس شورای اسلامی، دستگاه‌ها و نهادهای اجرایی ملکفند هزینه‌های مربوط به پژوهش، حفاظت و مرمت «آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی» در اختیار یا در حیطه تخصصی همان دستگاه را از محل اعتبارات خود تامین نمایند. این اعتبارات در چهارچوب ضوابط اختصاصی وزارت می‌بایست هزینه می‌شود.
- به استناد بند ۴-۲-۱۱ مصوبه مورخ ۱۳۷۰/۲/۱۹ شورای عالی شهرسازی و معماری لازم است در تهیه ضوابط و مقررات طرح‌های جامع و هادی، «آثار تاریخی با ارزش» و حریم آنها مد نظر قرار گیرد.
- به استناد بند ۲-۱-۶ مصوبه مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۴ شورای عالی شهرسازی و معماری، در خصوص ضوابط و شاخص‌های لازم جهت بازیابی هویت شهرسازی و معماری اسلامی ایرانی، چنانچه «بنای با ارزش فرهنگی و تاریخی» در محدوده بافت‌های تاریخی واقع و سال ساخت آن تا سال ۱۳۴۰ هجری شمسی باشد، ضروری است در صورت تخریب به صورت عین به عین مورد بازسازی قرار گیرد.
- به استناد ماده ۵۶۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵/۷/۲ مجلس شورای اسلامی، در محدوده «محوطه‌های با ارزش تاریخی و فرهنگی»، هرگونه حفاری و کاوش به قصد به دست آوردن اموال تاریخی و فرهنگی ممنوع بوده و مرتکب به حبس از شش ماه تا سه سال و ضبط اشیا مکشوفه به نفع وزارت و آلات و ادوات به نفع به دولت محکوم می‌شود.
- به استناد ماده ۱۰۲ قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ مجلس شورای ملی، شهرداری‌ها سراسر کشور مکلفند اگر در موقع طرح و اجرای برنامه‌های مربوط به توسعه معابر و تأمین سایر احتیاجات شهری به آثار باستانی (محوطه‌های با ارزش تاریخی و فرهنگی)، برخورد نمودند موافقت وزارت را برای اجرای پروژه جلب نماید. شهرداری‌ها مکلفند نظرات و طرح‌های وزارت را راجع به نحوه حفظ آثار باستانی و میزان حریم و مناظر ساختمانها و میدانهای مجاور آنها را رعایت نمایند.

Handwritten signatures and stamps in blue and red ink at the bottom of the document. The signatures are in various colors and styles, including blue, red, and black ink. There are also some stamps and handwritten notes in blue ink.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

تصویب شد

۳- فرایند اجرایی:

آثار پیشنهادی برای قرارگیری در فهرست آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی می‌بایست ابتدا از سوی ادارات کل استان‌ها شناسایی و پس از بررسی در کمیته های ثبت استانی برخوردار از پرونده مشخصات فنی و اجرایی مطابق چهارچوب ابلاغی وزارت^۲ باشند، پرونده مشخصات فنی و اجرایی آثار پیشنهادی می‌بایست منضم به صورتجلسه کمیته ثبت استان به منظور تصمیم گیری نهایی به معاونت میراث فرهنگی کشور احاله گردد، معاون میراث فرهنگی کشور بر اساس نظر کمیته ثبت استان یا شورای ملی ثبت آثار و یا پیشنهاد اداره کل ثبت آثار، نسبت به اعلام رسمی واجد ارزش فرهنگی، تاریخی بودن یک اثر یا عدم واجد ارزش بودن آن اقدام می‌نماید.

اعلام رسمی واجد ارزش فرهنگی و تاریخی بودن آثار به مراجع قانونی ذیربط از سوی معاون میراث فرهنگی کشور صورت می‌پذیرد، اعلام مزبور از طریق ابلاغ حکم ثبت اثر در فهرست آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی و یا از طریق ابلاغ نقشه‌های حریم آثار ملی صورت می‌گیرد. طرح‌های مرمت، بهسازی، بازسازی، نوسازی و یا توسعه کالبدی در محدوده عرصه آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی که در بند ۱-۲-۱ این دستورالعمل تعریف شده‌اند پس از تصویب در شورای فنی میراث فرهنگی استان‌ها و تایید معاونت میراث فرهنگی کشور قابل اجرا است. نحوه حفاظت و نگهداری آثار تعریف شده در بند ۱-۲-۲ این دستورالعمل، با تایید پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری قابل اجرا است.

۴- ملاحظات کلی:

مرجع رسمی اعلام نظر درباره واجد ارزش بودن آثار برای قرارگیری در فهرست آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی، اداره کل ثبت آثار وزارت، با تایید معاون میراث فرهنگی کشور است. مدیران کل استانی و معاونین ادارات کل استان‌ها، مجاز به اعلام نظر رسمی اعم از رسانه‌ای و مکتوب در این خصوص نمی‌باشند. لازم است مشخصات آثار پیشنهادی خود را پس از اخذ مصوبه کمیته ثبت استان به معاونت میراث فرهنگی کشور احاله نمایند. صدور هرگونه مجوزی که ممکن است منجر به تخریب اثر پیشنهادی گردد ممنوع است. شورای ملی ثبت آثار و همچنین معاون میراث فرهنگی کشور در شرایط خاص بنا بر اهمیت یک اثر، می‌تواند راسا بدون سیر مراحل کمیته ثبت استان نسبت به اعلام واجد ارزش بودن یک اثر فرهنگی و یا تاریخی اقدام نماید.

چهارچوب پرونده مشخصات فنی و اجرایی آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی توسط اداره کل ثبت آثار وزارت ابلاغ می‌شود.

Handwritten signatures and stamps in blue and red ink, including the date 98/8/26 and various official markings.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

دستورالعمل تعیین آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی

۱- تعریف:

اثر واجد ارزش فرهنگی و تاریخی اثری است که برخوردار از ارزش‌هایی محلی و منطقه‌ای به لحاظ فرهنگی و یا تاریخی باشد. آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی از سوی وزارت^۱ معرفی و در «فهرست ذریبط آثار ملی» با عنوان فهرست «آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی» جای می‌گیرند. آثاری که در فرایند ثبت ملی قرار دارند نیز در زمره آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی قلمداد می‌شوند.

۱-۲-۱. آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی می‌تواند شامل تک بنا، محدوده یا مجموعه چند بنا، گذر، معبر، خیابان، بافت کالبدی، مکان رخداد و یا یک منظر طبیعی و فرهنگی باشد که در این صورت نحوه یا ارایه طریق مرمت، بهسازی، بازسازی، نوسازی و توسعه کالبدی این نوع از آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی از سوی وزارت^۲ تعیین و ابلاغ می‌شود. ۲-۲-۱. محوطه‌های پیشنهادی برای قرارگیری در فهرست آثار ملی چنانچه دارای شواهد سطح الارضی باستان‌شناختی اعم از سفال، ابزار سنگی و ... باشد در زمره آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی قلمداد می‌شوند. این نوع از محوطه‌ها در صورت ارایه گزارش علمی گمانه‌زنی باستان‌شناختی یا لایه‌نگاری باستان‌شناختی، یا کاوش‌های علمی باستان‌شناختی یا ارایه گزارش توجیهی پژوهش‌کننده باستان‌شناسی می‌تواند در فهرست آثار ملی قرار گیرند.

تبصره: اثر واجد ارزش فرهنگی و تاریخی، اثر شناسایی شده تاریخی و یا فرهنگی است که تحت ضوابط و مقررات مختص نگهداری و حفاظت خواهد گردید. ضوابط مزبور نافذی اختیارات مالکانه صاحبان آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی نیست ولی لازم است هرگونه اقدام عمرانی در محدوده عرصه این آثار تابع ضوابط حفاظتی ابلاغی باشد. آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی پس از طی مراحل قانونی می‌تواند در فهرست آثار ملی قرار گیرند.

۲- پشتوانه‌های قانونی:

- وزارت به موجب بند ۶ ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور، مصوب ۱۳۶۷/۲/۱ مجلس شورای اسلامی، علاوه بر ثبت آثار در فهرست آثار ملی، موظف به ثبت «آثار ارزشمند فرهنگی و تاریخی» در «فهرست‌های ذریبط آثار ملی» نیز می‌باشد.
- وزارت به موجب بند ۱۱ ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور، مصوب ۱۳۶۷/۲/۱ مجلس شورای اسلامی، موظف به اظهار نظر در خصوص «اماکن فرهنگی و تاریخی ارزشمند» و جلوگیری از تخریب آنها می‌باشد. اظهار نظر در کلیه طرح‌های عمرانی جامع و تفصیلی در رابطه با آثار فرهنگی و تاریخی و موافقت نهایی درباره محوطه‌ها و بافت‌ها و اماکن فرهنگی و تاریخی ارزشمند بر عهده وزارت است.

^۱ مرجع تعیین آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی، اداره کل ثبت آثار وزارت و با تایید معاون میراث فرهنگی وزیر می‌باشد.

^۲ مرجع تصویب دستورالعمل یا ارایه طریق مزبور اداره کل حفظ و احیای وزارت با تایید معاون میراث فرهنگی وزیر می‌باشد.

تصویب شد

جمهوری اسلامی ایران

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

- وزارت به موجب بند ۱۰ ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷/۲/۱، مجلس شورای اسلامی، موظف به تهیه و اجرای طرح‌های لازم به منظور حراست، حفاظت، تعمیر، مرمت و احیا آثار، بناها و مجموعه‌های با «ارزش فرهنگی و تاریخی» می‌باشد.
- وزارت به موجب ماده ۱۵ «قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های فرهنگی - تاریخی»، مصوب ۱۳۹۸/۴/۲ مجلس شورای اسلامی، مکلف است علاوه بر فهرست آثار ملی، بناهای واجد ارزش ثبت در «فهرست‌های ذریبط آثار ملی» را نیز رسماً اعلام و در اختیار عموم قرار دهد.
- به موجب ماده ۱۲ «قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های فرهنگی - تاریخی»، مصوب ۱۳۹۸/۴/۲ مجلس شورای اسلامی، «املاک واجد ارزش تاریخی و فرهنگی» در صورت استقرار فعالیت‌های مطابق با ضوابط میراث فرهنگی از هزینه‌های مربوط به تغییر کاربری، مرمت و بازسازی معاف می‌باشند.
- به موجب ماده ۱۳ «قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های فرهنگی - تاریخی»، مصوب ۱۳۹۸/۴/۲ مجلس شورای اسلامی، دستگاه‌ها و نهادهای اجرایی ملکفند هزینه‌های مربوط به پژوهش، حفاظت و مرمت «آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی» در اختیار یا در حیطه تخصصی همان دستگاه را از محل اعتبارات خود تامین نمایند. این اعتبارات در چهارچوب ضوابط اختصاصی وزارت می‌بایست هزینه می‌شود.
- به استناد بند ۴-۵-۱۱ مصوبه مورخ ۱۳۷۰/۲/۹ شورای عالی شهرسازی و معماری لازم است در تهیه ضوابط و مقررات طرح‌های جامع و هادی، «آثار تاریخی با ارزش» و حریم آنها مد نظر قرار گیرد.
- به استناد بند ۲-۱-۶ مصوبه مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۴ شورای عالی شهرسازی و معماری، در خصوص ضوابط و شاخص‌های لازم جهت بازیابی هویت شهرسازی و معماری اسلامی ایرانی، چنانچه «بنای با ارزش فرهنگی و تاریخی» در محدوده بافت‌های تاریخی واقع و سال ساخت آن تا سال ۱۳۴۰ هجری شمسی باشد، ضروری است در صورت تخریب به صورت عین به عین مورد بازسازی قرار گیرد.
- به استناد ماده ۵۶۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵/۷/۲ مجلس شورای اسلامی، در محدوده «محوطه‌های با ارزش تاریخی و فرهنگی»، هرگونه حفاری و کاوش به قصد به دست آوردن اموال تاریخی و فرهنگی ممنوع بوده و مرتکب به حبس از شش ماه تا سه سال و ضبط اشیا مکشوفه به نفع وزارت و آلات و ادوات به نفع به دولت محکوم می‌شود.
- به استناد ماده ۱۰۲ قانون شهرداری‌ها مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱ مجلس شورای ملی، شهرداری‌ها سراسر کشور مکلفند اگر در موقع طرح و اجرای برنامه‌های مربوط به توسعه معابر و تأمین سایر احتیاجات شهری به آثار باستانی (محوطه‌های با ارزش تاریخی و فرهنگی)، برخورد نمودند موافقت وزارت را برای اجرای پروژه جلب نمایند. شهرداری‌ها مکلفند نظرات و طرح‌های وزارت را راجع به نحوه حفظ آثار باستانی و میزان حریم و مناظر ساختمانها و میدانهای مجاور آنها را رعایت نمایند.

تصویب شد

جمهوری اسلامی ایران

وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

۲- فرایند اجرایی:

آثار پیشنهادی برای قرارگیری در فهرست آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی می‌بایست ابتدا از سوی ادارات کل استان‌ها شناسایی و پس از بررسی در کمیته‌های ثبت استانی برخوردار از پرونده مشخصات فنی و اجرایی مطابق چهارچوب ابلاغی وزارت^۲ باشند، پرونده مشخصات فنی و اجرایی آثار پیشنهادی می‌بایست منضم به صورتجلسه کمیته ثبت استان به منظور تصمیم‌گیری نهایی به معاونت میراث فرهنگی کشور احاله گردد، معاون میراث فرهنگی کشور بر اساس نظر کمیته ثبت استان یا شورای ملی ثبت آثار و یا پیشنهاد اداره کل ثبت آثار، نسبت به اعلام رسمی واجد ارزش فرهنگی، تاریخی بودن یک اثر یا عدم واجد ارزش بودن آن اقدام می‌نماید.

اعلام رسمی واجد ارزش فرهنگی و تاریخی بودن آثار به مراجع قانونی ذیربط از سوی معاون میراث فرهنگی کشور صورت می‌پذیرد، اعلام مزبور از طریق ابلاغ حکم ثبت اثر در فهرست آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی و یا از طریق ابلاغ نقشه‌های حریم آثار ملی صورت می‌گیرد. طرح‌های مرمت، بهسازی، بازسازی، نوسازی و یا توسعه کالبدی در محدوده عرصه آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی که در بند ۱-۲-۱ این دستورالعمل تعریف شده‌اند پس از تصویب در شورای فنی میراث فرهنگی استان‌ها و تایید معاونت میراث فرهنگی کشور قابل اجرا است. نحوه حفاظت و نگهداری آثار تعریف شده در بند ۱-۲-۲ این دستورالعمل، با تایید پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری قابل اجرا است.

۴- ملاحظات کلی:

مرجع رسمی اعلام نظر درباره واجد ارزش بودن آثار برای قرارگیری در فهرست آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی، اداره کل ثبت آثار وزارت، با تایید معاون میراث فرهنگی کشور است. مدیران کل استانی و معاونین ادارات کل استان‌ها، مجاز به اعلام نظر رسمی اعم از رسانه‌ای و مکتوب در این خصوص نمی‌باشند. لازم است مشخصات آثار پیشنهادی خود را پس از اخذ مصوبه کمیته ثبت استان به معاونت میراث فرهنگی کشور احاله نمایند. صدور هرگونه مجوزی که ممکن است منجر به تخریب اثر پیشنهادی گردد ممنوع است. شورای ملی ثبت آثار و همچنین معاون میراث فرهنگی کشور در شرایط خاص ینا بر اهمیت یک اثر، می‌تواند راسا بدون سیر مراحل کمیته ثبت استان نسبت به اعلام واجد ارزش بودن یک اثر فرهنگی و یا تاریخی اقدام نماید.

^۲ چهارچوب پرونده مشخصات فنی و اجرایی آثار واجد ارزش فرهنگی و تاریخی توسط اداره کل ثبت آثار وزارت ابلاغ می‌شود.